

Riigihalduse ministri määruse „Keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamiseks moderniseerimisfondi toetuse kasutamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrusega kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165¹ lõike 5² alusel keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamiseks moderniseerimisfondi toetuse kasutamise tingimused ja kord.

Moderniseerimisfondi rahastatakse kasvhoonegaaside ühikute kauplemistulust, mis suunatakse moderniseerimisfondi EL kauplemissüsteemist. Alates 2021. aastast saab Eesti direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10d ning atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165¹ alusel kasutada EL ülese moderniseerimisfondi Eestiga seotud osa vahendeid kliima- ja energiapoliitika eesmärkide täitmise panustavate tegevuste toetamiseks. Vastavalt energiamajanduse arengukavale ja hoonete rekonstrueerimise pikaajalisele strateegiale on energiatarbimise vähendamine hoonetes kliima- ja energiapoliitika üks olulisemaid prioriteete.

Moderniseerimisfondi meetme „Avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programm“ vahendite kasutamise eest vastutav minister on riigihalduse minister. Meetme üheks alameetmeks on keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamine, et täita direktiivist 2012/27/EL ja energiamajanduse korralduse seadusest tulenevat keskvalitsuse hoonete rekonstrueerimiskohustust.

Programmide toetusmaht kavandatakse fondi reeglite kohaselt 2 aastaks. Riigieelarve strateegia 2022–2025 lisa 5 kohaselt suunatakse perioodil 2021-2022 meetmesse „Avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programm“ indikatiivse prognoosi põhjal kokku 25 miljonit eurot.

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi riigivaraosakonna analüütik Lennart Lepik (tel: 611 3041, e-post: lennart.lepik@fin.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (tel 611 3549, e-post: virge.aasa@fin.ee) ja keeleteimetajaks oli Sirje Lilover (tel: 611 3638, e-post: sirje.lilover@fin.ee).

2. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb üheksast peatükist ja kahekümne kolmest paragrahvist.

Peatükk 1 käsitleb üldsätteid.

Paragrahvis 1 kehtestatakse eelnõu reguleerimisala ja eesmärk.

Lõigetes 1 ja 2 sätestatakse, et määruses kehtestatakse tingimused ja kord, mille kohaselt rahastatakse keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe tõstmist. Rahastamist teostatakse toetuse (edaspidi *toetus*) määramise teel. Toetuse määramise katteallikas on kasvhoonegaaside ühikute enampakkumisel saadav tulu, mis on suunatud moderniseerimisfondi energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamiseks avaliku sektori

hoonetes. Perioodil 2021 – 2022 meetmesse „Avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programm“ suunatav tulu kasutatakse täies ulatuses alameetme „Keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamine“ rahastamiseks.

Terminid „keskvalitsus“ on erinevates õigusaktides defineeritud erinevalt. Eelnõu teemaga seondub enim energiamajanduse korralduse seadus, mille § 2 punktis 19 sätestatud keskvalitsuse definitsiooni kasutatakse ka eelnõus.

Lõikes 3 nenditakse, et alameetmest antav toetus ei ole riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 mõttes. Kuigi toetust antakse riigi vahenditest ja toetuse andmisel on valikuline iseloom, ei anna see ettevõtjatele majanduslikku eelist ega moonuta konkurentsi ega kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel. Hooned, mille rekonstrueerimist toetatakse, peavad kuuluma kas keskvalitsusele või keskvalitsuse valitseva mõju all olevale juriidilisele isikule ja olema keskvalitsuse kasutuses, st neid kasutatakse täitevvõimu teostamiseks, mitte majandustegevuseks.

Paragrahv 2 sätestatakse meetme rakendamisega seotud asutused. Antud meetme tulu kasutamise eest vastutav minister on riigihalduse minister.

Lõikes 1 sätestatakse, et meedet rakendab Rahandusministeerium.

Lõikes 2 sätestatakse, et meetme rakendamisega seotud tegevused – taotluste menetlemine, väljamaksete tegemine, järelevalve teostamine – viib läbi Rahandusministeeriumi valitsemisalasse kuuluv valitsusasutus Riigi Tugiteenuste Keskus. Termin „projekt“ hõlmab tegevust või tegevuste kogumit, mille osaliseks või täielikuks finantseerimiseks toetust taotletakse. Kuna toetust on võimalik saada ainult abikõlblike kulude jaoks, siis sisaldab „projekt“ üldjuhul rohkem tegevusi ja kulusid kui need, millele määruse alusel toetust taotletakse.

Lõikes 3 sätestatakse, et riigihalduse minister määrab oma käskkirjaga meetme rakendamiseks vajalike kulude suuruse.

Peatükk 2 käsitleb toetuse andmise aluseid.

Paragrahv 3 sätestab toetatava tegevuse olemuse.

Lõikes 1 sätestatakse, et meetmest toetatakse olemasoleva hoone rekonstrueerimist. Rekonstrueerimise käigus on lubatud ka hoonet ümber ehitada. Eelnõus on terminid „hoone“ kasutatud ehitusseadustiku § 3 lõikes 2 toodud tähenduses. Ehitusseadustiku kohaselt jagunevad ehitised hooneteks ja rajatisteks, kusjuures hoone on väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitised. Terminisse „energiatõhususe tööd“ on koondatud rekonstrueerimis- ja ehitustööd, mille teostamine tuleneb meetme eesmärkidest – energiatõhususe parandamine, kasvuhoonegaaside heite vähendamine, hoonesse tarnitud energia ja hoone ülalpidamiskulude vähendamine ning taastuvenergia kasutuse edendamine.

Lõikes 2 täpsustatakse energiatõhususe tööde koosseis. Ehitusseadustiku § 66 lõige 6 sätestab, et valdkonna eest vastutav minister kehtestab energiamärgisele ja selle andmisele esitatavad nõuded. Eelnõu koostamise ajal on need kehtestatud majandus- ja taristuministri 30. aprilli

2015. a määrusega nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele“. Nimetatud määruse lisas 4 on sätestatud energiasäästumeetmete kategooriad ja loetelu, mis on tehniliselt ning majanduslikult mõistlike energiasäästumeetmete valikul aluseks. Eelnõu alusel toetuse määramisel eeldatakse, et olemasoleva hoone rekonstrueerimisel teostatakse töid, mis kuuluvad eelnimetatud energiasäästumeetmete loetellu. Toetuse eesmärk saavutatakse, kui rekonstrueerimistööde ja energiatõhususe tööde tulemusel vastab hoone liginullenergiahoonele esitatavatele nõuetele.

Lõikes 3 sätestatakse et energiatõhususe tööde tulemusel peab vähenema keskvalitsuse kasutuses olev energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus. Nõue tuleneb energiamajanduse korralduse seaduse § 5 lõikest 1, mille kohaselt keskvalitsuse kinnisvara energiasäästu koordinaator korraldab, et igal aastal rekonstrueeritakse 3 protsenti keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete kasulikust üldpõrandapinnast, mis ei vasta kehtivatele energiatõhususe miinimumnõuetele. Energiatõhususe miinimumnõuetele mitte vastava pinna suuruse ja selle vähenemise arvutamisel lähtutakse energiakorralduse seaduse sama paragrahvi lõikest 2, mis muuhulgas sätestab, et arvesse lähevad vaid Eesti Vabariigi territooriumil asuvad hooned, millest keskvalitsus kasutab vähemalt 250 m².

Energiakorralduse seaduse sama paragrahvi lõikes 4 on toodud ära ka välistavad tingimused, mille täitmisel hoone energiatõhususe suurendamine või kasutusest välja langemine ei aita täita keskvalitsuse kohustust vähendada energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurust (ehitusseadustiku § 62 lõikes 2 loetletud sisekliima tagamisega hooned, mille puhul energiatõhususe miinimumnõuete järgimine ei ole nõutav, relvajõududele või keskvalitsusele kuuluvate riigikaitse eesmärke teenivad hooned, välja arvatud relvajõudude ja riigikaitseasutuste teenistuses oleva personali individuaalsed eluruumid või kontorihooned). Selliste hoonete rekonstrueerimine ei panusta toetuse eesmärgi täitmisesse.

Lõikes 4 täpsustatakse nõudeid, mis peavad olema toetuse taotlemisel keskvalitsuse kasutuses oleva hoone osas üheaegselt täidetud.

Lähtuvalt energiamajanduse korralduse seaduse § 5 lõikest 2, on keskvalitsuse kasutuses olevale kasulikule üldpõrandapinnale seatud miinimumpindala 250 m². Eelnõus on terminit „kasulik üldpõrandapind“ kasutatud energiamajanduse korralduse seaduse § 2 punktis 17 toodud tähenduses. Energiamajanduse korralduse seaduse kohaselt on kasulik üldpõrandapind hoone köetav pind, mis on hoone kõigi nende ruumide suletud netopindade summa, mille ruumiõhu kvaliteedi tagamiseks, sealhulgas temperatuuri hoidmiseks, tõstmiseks või langetamiseks, kasutatakse energiat.

Majandus- ja taristuministri 5. juuni 2015. a määruse nr 57 „Ehitise tehniliste andmete loetelu ja arvestamise alused“ § 28 lõikes 2 defineeritakse sarnases tähenduses hoone köetav pind - hoone kõigi sisekliima tagamisega ruumide suletud netopindade summa. Seega on erinevates õigusaktides kasutatud terminid „kasulik üldpõrandapind“ ja „köetav pind“ kattuvad. Eelnõus on terminit „köetav pind“ kasutatud viites ehtisregistrile, mis kasutab just antud terminit.

Lisaks energiamajanduse korralduse seadusest ja ehitusseadustikust tulenevatele nõuetele sätestatakse ka nõue hoone kajastumisest keskvalitsuse kinnisvara juhtimiskavas.

Kinnisvara juhtimiskava on pikaajaline pidevalt uuendatav dünaamiline andmete kogum valitsemisala teenuste osutamiseks vajaliku kinnisvararessursi juhtimiseks. Kinnisvara juhtimiskava sisaldab andmeid ja nende alusel arvutatud võtmenäitajaid kinnisvaraüksuste kasutuse, seisukorra, investeeringuvajaduse, vajadustele vastavuse ja kvaliteedi, tegelike ja vajalike kulude kohta. Kinnisvara juhtimiskavad koostatakse iga-aastaselt riigi kinnisvararegistri andmete põhjal ja neid kasutatakse riigieelarve strateegia protsessis kinnisvaraotsuste, sh investeeringuotsuste tegemisel. Kaugem eesmärk on kinnisvaraga seotud

andmete sidumine riigi strateegilise planeerimise andmetega ehk programmidega (ja võib-olla ka teenustega), et tekiks võimalus koondada riigi tegevuste kulude info ja pidada arvestust riigi kinnisvararessursi kulude üle (sh saab kinnisvara kuluarvestus osaks riigi kuluarvestuse süsteemist).

Nõude eesmärk on tagada toetuse jõudmine nende keskvalitsuse üksuste kinnisvara kasutamise tõhustamise, kes on oma kinnisvara pikaajalise kasutamise läbi mõelnud ning kavandanud ja võimaldada toetust suunata kinnisvarasse, mis ei panusta ainult energiatõhususe tõstmisesse, aga aitab kaasa ka valitsemisalade strateegiliste eesmärkide täitmisele ning riigi teenuste osutamise parandamisele. Lõikes seatakse ka oluline piirang rekonstrueeritava hoone omanikule, kelleks peab eranditult olema kas otse keskvalitsus ise või keskvalitsuse valitseva mõju all olev juriidiline isik. Lõikes sätestatud tingimuste koosmõju tulemusel piirneb toetusega rekonstrueeritavate hoonete ring praktikas riigile või Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile kuuluvate hoonetega, mida vahetult kasutab mõni keskvalitsuse üksus.

Lõikes 5 täpsustatakse nõudeid, mis peavad olema täidetud pärast meetmest toetatavate tööde elluviimist:

1) hoone, millesse toetus investeeritakse, peab toetuse kasutamise järel jääma keskvalitsuse üksuse kasutusse vähemalt viieks aastaks. Nõue on vajalik, et tagada toetuse investeerimine kinnisvarasse, mis jääb keskvalitsuse kasutusse mõistlikuks ajaks. Eelnõus on selle mõistliku aja miinimumpikkuseks sätestatud 5 aastat. Nõue piirab ka toetusega rekonstrueeritud hoone kasutamist majandustegevuses, mis võiks teatud juhtudel osutada riigiabiks.

2) keskvalitsuse üksus peab hoonest, millesse toetus investeeritakse, toetuse kasutamise järel kasutama vähemalt 250 m². Täpsustus on vajalik, kuna energiamajanduse korralduse seaduse § 5 sätestab miinimumpindala nõude energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastavatele hoonetele, mille alusel arvutatakse iga-aastaselt rekonstrueerimisele kuuluva 3 protsendi kasuliku üldpõrandapinna suurus. Kui pärast toetuse kasutamist jääb keskvalitsuse üksuse kasutusse vähem, kui 250 m², ei arvestata seda hoonet enam nende kolme protsendi kasuliku üldpõrandapinna hulka, mida keskvalitsus iga-aastaselt on kohustatud energiatõhususe miinimumnõuetega kooskõlla viima ning toetus ei oleks kasutatud eesmärgipäraselt.

3) hoone peab energiatõhususe miinimumnõuete täitmiseks ning uue energiamärgise saamiseks tervikuna vastama energiatõhususe miinimumnõuetele. Kui keskvalitsuse üksus kasutab pärast toetuse kasutamist vaid osa hoonest, siis peab hoone omanik tagama, et ka ülejäänud hoone vastaks energiatõhususe miinimumnõuetele.

4) mitme kasutusotstarbega hoonete puhul määratakse hoone energiatõhususarv erimetoodika kohaselt. Igale eraldi kasutamise otstarbega hoone osale, mille köetav pind ületab 10% kogu hoone köetavast pinnast, määratakse sellele kasutusotstarbele vastav energiatõhususarv. Alla 10% pinnaga osa arvatakse hoone osa koosseisu, mille juurde ta funktsionaalselt kuulub. Hoone maksimaalseks lubatavaks energiatõhususarvuks on köetava pinna alusel arvutatud hoone osade kasutamise otstarvete kaalutud keskmine energiatõhususarv.

Määruses kasutatud termin „energiatõhususarv“ vastab majandus- ja taristuministri 11. detsembri 2018 a määruses nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ sätestatule. Energiatõhususarv on arvutuslik summaarne tarnitud energiade kaalutud erikasutus hoone tüüpilisel kasutusel. Energiatõhususarv kajastab hoone kompleksset energiakasutust nii sisekliima tagamiseks, tarbevee soojendamiseks kui ka olme- ja muude elektriseadmete kasutamiseks ning see arvutatakse hoone köetava pinna ruutmeetri kohta hoone tüüpilisel kasutamisel. Energiatõhususarvu ühikuks on kilovatt-tund hoone köetava pinna ruutmeetri kohta aastas.

- 5) nn „haige hoone sündroomi“ vältimiseks sätestatakse eelnõu lisas 2 arvulised piirväärtused sisekliima parameetritele, millele hoone pärast toetuse kasutamist peab vastama. Piirväärtused on määratud koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Sisekliima vastavus toodud parameetritele on nõutav arvutustes kasutatud sise- ja väliskeskonna parameetrite korral. See tähendab, et ekstreemsetes olukordades (nt kuumalaine) ei pea ruumiõhu temperatuur langema toodud vahemikku ning arvutuslikust olukorrast suurema arvu inimeste viibimisel ruumides ei pea olema tagatud süsihappegaasi piirkontsentratsioon.
- 6) hoone köetava pinna alusel arvutatakse pärast projekti elluviimist keskvalitsuse kasutuses oleva energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna tegelik vähenemine.
- 7) seatakse piirang rekonstrueeritud hoone omanikule, kelleks peab eranditult olema kas otse keskvalitsus ise või keskvalitsuse valitseva mõju all olev juriidiline isik. Lõikes sätestatud tingimuste koosmõju tulemusel piirneb toetusega rekonstrueeritavate hoonete ring praktikas riigile või Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile kuuluvate hoonetega, mida vahetult kasutab mõni keskvalitsuse üksus.

Lõikes 6 sätestatakse, et kui keskvalitsuse üksus kasutab pärast toetatavate tööde tegemist vaid osa hoonest, siis ülejäänud hoone energiatõhususe miinimumnõuetega vastavaks viimise või ehitamise kulu peab katma hoone omanik. Meetmest toetatavate tööde ja hoone omaniku finantseeritavate tööde proportsiooni määramisel lähtutakse keskvalitsuse üksuse poolt hoonest kasutatava kasuliku üldpõrandapinna osakaalust kogu hoone kasulikust üldpõrandapinnast. Nõue aitab tagada, et kogu toetus kasutatakse ainult energiamajanduse korralduse seaduse § 5 lõikest 1 tuleneva kohustuse täitmiseks, mitte ei kasutataks muus majandustegevuses, mis võib tekitada ka riigiabi ohu.

Lõikes 7 sätestatakse, et projekte, mille tulemusel vastavate hoonete kasutusest tulenev kasvuhoonegaaside heide suureneb või mille osaks on energiatootmisüksus, mis kasutab tahkeid fossiilkütuseid, ei toetata. Kasvuhoonegaaside heidet suurendavad tegevused oleksid vastuolus kliima- ja energiapoliitika eesmärkidega. Tahkeid fossiilkütuseid kasutavate energiatootmisüksuste kasutamise keeld tuleneb otseselt atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165¹ lõikest 4.

Lõikes 8 sätestatakse, et kui projekti tulemusel rekonstrueeritud hoonet hakkavad kasutama keskvalitsuse üksused, millest osa asus enne projekti elluviimist energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastavas hoones ja osa hoones, millele energiatõhususe miinimumnõuded ei kehti, rakendatakse määruses sätestatud (sealhulgas abikõlblike tööde mahu ja maksumuse määramisel, energiasäästu arvutamisel, kasvuhoonegaaside heitkoguse vähenemise arvutamisel) proportsionaalselt nende pindade osakaalule. Näiteks kasutab keskvalitsus enne projekti elluviimist 3 000 m² energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastavas hoones ja 1 000 m² hoones, millele energiatõhususe miinimumnõuded ei kehti. Pindade osakaalud on vastavalt 75% ja 25%. Projekti tulemusel rekonstrueeritava hoone kasulik üldpõrandapind on 3 600 m². Seega rakendatakse määruses sätestatud rekonstrueeritava hoone 75% pinnale suurusega 2 700 m².

Paragrahv 4 sätestab projekti elluviimise perioodi.

Lõikes 1 täpsustatakse projekti elluviimise periood, mille sisse loetakse ajavahemik, mille kestel teostatakse tegevused, millega kaasneb vastavate abikõlblike kulude tekkimine ja esitatakse rakendusüksusele projekti kohta aruanne. Projekti elluviimise periood sätestatakse projekti rahastamise otsuses, et tagada toetuse kasutamine mõistliku aja jooksul.

Lõikes 2 sätestatakse, et projekti algus ei või olla varasem kui projekti rahastamise otsuse tegemise päev. Seega ei või taotleja töödega, mille teostamiseks toetust taotletakse, alustada enne taotluse rahuldamise otsuse saamist. Iseenesest ei ole keelatud toetuse taotlemine seoses hoonega, mille rekonstrueerimiseks või ehitamiseks on juba mingisuguseid tegevusi (nt projekteerimine) tehtud, kuid sellisel juhul ei loeta neid tegevusi toetatava projekti koosseisu ning nende tegevuste kulu ei võeta toetuse määramisel arvesse. Arvestama peab ka, et toetuse saaja peab projekti elluviimise perioodi jooksul igal juhul suutma täita ka eelnõu §-s 19 sätestatud kohustused, sh riigihangete teostamine.

Projektide elluviimisele seatakse ajaline piirang – 60 kuud alates toetuse taotluse esitamise, so vastava taotlusvooru tähtpäevast. Eelduslikult on 60 kuud piisav aeg, et ellu viia projekteerimine ja ehitustööd koos vastavate riigihangete korraldamisega. Võimalusel on mõistlik projekti tegevused lõpetada varem, et toetuse saajale jääks piisavalt aega lõpparuande täiendamiseks, kui see peaks vajalikuks osutama.

Lõikes 3 sätestatakse projekti elluviimise perioodi lõpu erisus, kui toetuse taotluste esitamise tähtpäevast moderniseerimisfondi raha kasutamise perioodi lõpuni on vähem kui 58 kuud. Piirang on vajalik, et raha kasutataks ära moderniseerimisfondi raha kasutamise lubatud perioodi jooksul ning et rakendusüksusele jääks 2 kuud aega projekti lõppmakse ja lõpparuande menetlemiseks. Eelnõu koostamise ajal on Vabariigi Valitsuse 10. märtsi 2022. a määrusega nr 25 sätestatud moderniseerimisfondi raha kasutamise ajaks 1. jaanuar 2021 kuni 31. detsember 2030.

Paragrahv 5 sätestab abikõlblikud kulud.

Lõikes 1 sätestatakse üldnõuded kuludele, mida loetakse abikõlblikuks. Kulu peavad kaasa aitama keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe parandamisele ja kasvuhoonegaaside heite vähendamisele ning kulud peavad olema tekkinud projekti elluviimise perioodil. Enne projekti algust või lõppu tehtud kulusid ei loeta abikõlblikeks.

Lõikes 2 sätestatakse, et mitteabikõlblike kulude katmine on toetuse saaja ehk hoone omaniku enda kohustus. Siinkohal ei ole oluline, kas mitteabikõlblikud kulud on seotud keskvalitsuse üksuse kasutatava pinnaga või mitte.

Lõikes 3 täpsustatakse kulude kategooriad, mis loetakse abikõlblikuks olemasolevas hoones energiatõhususe tööde tegemisel. Lisaks energiasäästumeetmete endi kulule loetakse abikõlblikuks ka energiasäästumeetmete teostamisega kaasnevate või nende teostamist võimalikuks tegevate tööde kulu (nt siseviimistluse taastamine, elektrisüsteemi uuendamine energiatõhusust tõstvate või sisekliimat tagavate seadmete toiteks, küttesüsteemi muutmisel vanade küttekehade eemaldamine jmt), samuti sisekliima tagamisega seotud seadmete ja sisseseade ning nende paigaldamise kulu. Energiatõhususe tööd mõjutavad otseselt hoone sisekliimat, kusjuures energiatõhususe tõstmine sisekliima halvenemise arvel on lühiajaliselt kõige odavam lahendus. Eelnõuga soovitakse vältida nn haige maja sündroomi tekitamist, mis on kahjulik nii hoones viibivate inimeste tervisele kui ka hoone enda konstruktsioonidele ja tehnoseisundile. Meetme eesmärgist lähtuvalt loetakse abikõlblikuks ka rekonstrueerimise käigus olemasoleva hoone osalise lammutamise kulu, kuna selle tulemusel väheneb energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus ja energiakasutuse koguvajadus. Abikõlblikuks loetakse ka ehitise toimimiseks vajalike kommunikatsioonidega liitumise kulu, milleks võib olla näiteks kaugküttesüsteemiga liitumine.

Kuna projekteerimine ja ehitustööde tegemine omanikujärelevalve on ehitus- ja rekonstrueerimistööde eduka kavandamise ja elluviimise (ehk toetuse efektiivse kasutamise ning eesmärgipäraste tulemuste saavutamise) seisukohast hädavajalikud tegevused, siis on ka need loetud abikõlblike kulude hulka.

Lõikes 4 täpsustatakse mitteabikõlblikud kulud. Abikõlblikud ei ole mistahes otstarbega kulud, kui need on hüvitatud riigi muudest tuludest, Euroopa Liidu vahenditest või teistest välisvahenditest saadud toetustest. Samuti ei loeta abikõlblikuks kulusid, mis ei ole toetatava projektiga seotud, on põhjendamatud või ebaolulised. Näiteks ei ole abikõlblikud energiatõhususe tööd hoones või selle osas, mida keskvalitsuse üksus ei kasuta, samuti kulud hoonele või hoone osale, millele ei kohaldu energiatõhususe miinimumnõude täitmise kohustus, aga ka kulud sisustusele.

Kui toetuse saajal on õigus käibemaksu tagastusele, siis ei loeta käibemaksu tagastatavat osa abikõlblikuks.

Abikõlblikud ei ole taotleja projektijuhtimise ja õigusabi kulud. Nimetatud kulude suuruse põhjendatus ning sisuline seotus toetatavate töödega on raskesti kontrollitavad. Et tagada toetuse võimalikult eesmärgipärane kasutamine, ei ole mõistlik selliseid kulusid lugeda abikõlblikeks.

Abikõlblike kulude hulka ei loeta ka hoone energiaauditi ja energiaarvutuse kulu. Energiaaudit või energiaarvutus peab olema tehtud väljaspool projekti elluviimise perioodi.

Paragrahv 6 sätestab toetuse ja omafinantseeringu suuruse.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotlusvooru rahalise mahu ning meetme rakendamisega seotult tekkivad rakendusüksuse kulude mahu kinnitab valdkonna eest vastutav minister. Iga taotlusvoor võib olla eelmistest erineva mahuga. Taotlusvooru mahu määramisel arvestab valdkonna eest vastutav minister meetmele eraldatud vahendite mahtu.

Lõikes 2 sätestatakse, et projektidele antav toetus on piiratud rekonstrueeritava, pärast projekti elluviimist keskvalitsuse üksuse kasutuses oleva hoone kasuliku üldpõrandapinna suurusega. Toetus üldpõrandapinna ühe ruutmeetri kohta ei tohi ületada piirmäära, mille valdkonna eest vastutav minister määrab igakordselt koos vastava taotlusvooru kogumahuga. Üldpõrandapinna ruutmeetri kohta lubatud toetuse maksimaalse suuruse kinnitamine iga taotlusvooru puhul eraldi tagab meetme elluviimisel turuolukorrale reageerimiseks vajaliku paindlikkuse.

Toetuse summa määramisel võetakse aluseks pinna suurus, mis on keskvalitsuse üksuse kasutuses pärast projekti elluviimist. Seda põhjusel, et keskvalitsuse üksuse kasutatav pind enne ja pärast projekti elluviimist võivad olla erinevad. Samas ei ole toetuse eesmärgiga kooskõlas teha kulusid pinnale, mis pärast projekti elluviimist keskvalitsuse kasutusse ei jää. Oluline on, et toetuse tulemusel paraneks keskvalitsuse kasutuses olevate pindade energiatõhusus, st toetust kasutatakse pinnale, mida keskvalitsuse üksus võib-olla enne projekti elluviimist ei kasuta, kuid kindlasti võtab kasutusse pärast projekti elluviimist. Näiteks võib keskvalitsuse üksus asuda enne projekti elluviimist ühes hoones, kuid kolida teise hoonesse, kus tehti toetuse abil energiatõhususe töid või kaasnes rekonstrueerimisega hoone osaline lammutamine. Sellisel juhul ei ole toetatavate tööde kulu suurus seotud enne projekti elluviimist keskvalitsuse üksuse kasutuses oleva pinna suurusega. Oluline on, et pind, millega seotud kulusid toetatakse, oleks pärast projekti elluviimist keskvalitsuse kasutuses ning et projekti tulemusel väheneks keskvalitsuse kasutatavate energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetuse määramisel arvestatakse lisaks sellele, et see ei ületaks taotlusvoorus seatud piirmäära üldpõrandapinna ühe ruutmeetri kohta, ka seda, et toetuse kogusumma ei saa olla suurem, kui võimalike abikõlblike kulude kogusumma. See tähendab, et toetust ei määrata vaid hoone suuruse alusel. Kui kavandatavate abikõlblike tööde eeldatavad kulud üldpõrandapinna ühe ruutmeetri kohta on taotlusvoorus seatud piirmäärast madalamad, siis määratakse toetus ainult eeldatavate kulude ulatuses.

Lõikes 4 sätestatakse, et projekti abikõlblikud kulud, mis ületavad toetuse suurust, kannab taotleja omafinantseeringuna. Sätte eesmärk on eelkõige rõhutada, et on taotleja enda vastutus finantseerida kõik kulud, mida toetus ei kata, ka juhul kui need on abikõlblikud.

Lõikes 5 sätestatakse, et toetuse summa sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses. Ühelt poolt on toetuse täpne summa otsuse lahutamatu osa, teiselt poolt on see vajalik, kuna antud paragrahvis sätestatakse toetuse maksimaalse summa suurus ning juhised iga konkreetse taotluse puhul tegeliku toetuse summa arvutamiseks. Seega on toetuse summa suurus sõltuv konkreetse taotlusega seotud asjaoludest ning vajalik on igakordse täpse toetussumma vastavas otsuses eraldi määramine.

Peatükk 3 käsitleb toetuse taotlejale, taotlusele ja hoone energiaauditile esitatavaid nõudeid.

Paragrahv 7 sätestab toetuse taotlejale esitatavad nõuded.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse taotlejaks võib olla pärast projekti elluviimist keskvalitsuse kasutuses oleva hoone omanik. Toetuse andmise alustes on seatud piirang, et hoone peab olema keskvalitsuse või keskvalitsuse valitseva mõju all oleva juriidilise isiku omandis ja hoonet peab kasutama keskvalitsuse üksus. Sellest tulenevalt on piiratud ka toetust saama õigustatud subjektide ring. Kui hoone omanik on keskvalitsuse valitseva mõju all olev juriidiline isik, aga toetust antaks keskvalitsuse üksusele, siis peaks vastav keskvalitsuse üksus tegema riigieelarvest investeringuid eraõiguslikule juriidilisele isikule kuuluvas hoones, mis on raamatupidamislikult ja õiguslikult ebamõistlik. Kui hoone omanik on riik, siis vastavalt riigivaraseaduse § 4 lõike 1 kohaselt korraldab riigi nimel vara valdamist, kasutamist ja käsutamist riigivara valitseja.

Lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatakse nõuded taotleja maksekäitumisele ja majanduslikule seisundile. Taotleja maksu- või maksevõlg koos intressidega ei tohi olla suurem kui 100 eurot või see peab olema ajatatud. Maksuvõla ajatamise korral peavad maksud olema tasutud ajakava kohaselt. Oleks kohatu määrata riigi poolt toetus taotlejale, kes ise on samal ajal riigi ees võlglane.

Kui taotleja on varem saanud toetust, mis on kuulunud tagasimaksmisele, peavad tagasimaksed, mille maksmise tähtpäev on saabunud, olema nõutud summas tehtud. Ka antud nõude eesmärk on välistada riigi toetuse määramine taotlejale, kes on samal ajal ise riigi ees võlglane.

Lisaks ei tohi taotleja suhtes olla algatatud likvideerimis-, sundlõpetamis- või pankrotimenetlust ega tehtud pankrotiotsust ning taotleja netovara peab vastama äriseadustikus kehtestatud nõuetele. Nõude eesmärk on välistada riigi toetuse määramine taotlejale, kelle majanduslik seisund annab üheselt alust eeldada, et ta ei ole suuteline projekti ellu viima.

Kuigi eraõiguslikust juriidilisest isikust taotleja peab olema keskvalitsuse valitseva mõju all, ei välista see asjaolu iseenesest, et tal võivad esineda lõigetes 2, 3 ja 4 loetletud asjaolud.

Paragrahvis 8 sätestatakse toetuse taotlusele esitatavad nõuded.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotlused allkirjastatakse digitaalselt. Taotlused esitatakse digitaalselt ning peavad seetõttu ka allkirjastatud olema digitaalselt. Nt paber kandjal allkirjastatud ja seejärel skaneeritud taotlus nõuetele ei vasta.

Lõikes 2 sätestatakse, et toetuse taotluse peab allkirjastama taotleja allkirjaõiguslik esindaja.

Lõikes 3 sätestatakse taotlusele esitatavad nõuded. Taotluse esitamiseks täidetakse elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu vastav digitaalne vorm. Taotlusest peab selguma taotletav summa, objekt, projekti elluviimise tähtaeg, taotlusaluse projekti eesmärk ja kuidas see seondub keskvalitsuse kasutatavate hoonete energiatõhususe tõstmisega. Lisaks peavad toetuse kasutamise tegevus-, rahastamis- ja ajakava olema reaalselt teostatavad 60 kuu jooksul, planeeritud tegevused peavad olema kooskõlas õigusaktidega (nt riigihangete seadus). Samuti peab taotlusest selguma pärast projekti elluviimist keskvalitsuse poolt kasutatava hoone asukoht, kogu kasuliku üldpõrandapinna ruutmeetrite arv, keskvalitsuse kasutuses oleva kasuliku üldpõrandapinna ruutmeetrite arv ning keskvalitsuse poolt pinna kasutamise alus. Pinna kasutamise aluseks võib olla nii omandiõigus kui ka kasutusleping. Lisaks peab taotlusest selguma taotlusaluses hoones paiknema hakkava keskvalitsuse üksuse asukoht ja kasutatav kasuliku üldpõrandapinna suurus taotluse esitamise ajal.

Lõikes 4 sätestatakse loetelu dokumentidest, mida taotleja peab taotlusele lisama.

Punktis 1 sätestatakse, et kui projekti elluviimiseks on vajalikud lisaks toetusele ka taotleja omavahendid, tuleb taotlusele lisada kinnitus omavahendite planeerimise ja nende allika kohta. Eeldatud on taotleja poolt realistliku finantseerimisplaani omamist. Kinnitus on taotleja enda poolt allkirjastatav dokument, mis näitab, et taotleja on teadlik omavahendite olemasolu vajadusest, on planeerinud selle suuruse ning vajalikud tegevused omavahendite saamiseks. Kui taotleja on keskvalitsuse üksus, siis peavad omavahendid pärinema riigieelarvest, kuhu selleks võib, kuid ei pruugi taotluse esitamise ajal olla vajalikke eelarvevahendeid planeeritud, mistõttu võib olla vajalik riigieelarvest vahendite eraldamiseks lisataotluse esitamine ja kulude planeerimine riigieelarvesse. Taotlusvooru korraldamisel on otstarbekas kuulutada see välja nii, et riigieelarve strateegia menetlemine jääks vahetult taotluste esitamise tähtaja järgsesse perioodi, mis minimeerib projektide käivitamisele kuluva aja. Toetuste menetlemise ja riigieelarve strateegia protsessi tõhusaks koordineerimiseks peab Riigi Kinnisvara AS-i või keskvalitsuse hoone puhul vastavalt Riigi Kinnisvara AS või riigivara valitseja informeerima toetuse taotluse esitamisest Rahandusministeeriumi riigivaraosakonda, et oleks võimalik vajadusel planeerida omafinantseering.

Punktis 2 sätestatakse, et taotlusele tuleb lisada kinnisvara juhtimiskava ja hoonet kasutava keskvalitsuse üksuse koostatud kirjeldus, kuidas projekti elluviimine aitab kaasa kinnisvara juhtimiskava elluviimisele. Kuna taotluste hindamisel on üheks hinde komponendiks hoone prioriteetsus kinnisvara juhtimiskavas, siis tuleb lisada ka vastav kinnisvara juhtimiskava koos selgitusega, kuidas taotlusalune projekt kinnisvara juhtimiskava elluviimisele kaasa aitab. Selgitus on muuhulgas vajalik, kuna keskvalitsus võib pärast projekti elluviimist kolida hoonesse, mida ta varem ei kasutanud, st see ei kajastu ka kinnisvara juhtimiskavas, kuid samas peab sellise kolimise tulemusel vabanema mõni kinnisvara juhtimiskavas täna olemasolev hoone. Selgitus peab avama, miks on mõistlik loobuda olemasoleva hoone kasutamisest ning

asuda ümber teise hoonesse ja kuidas see aitab kaasa keskvalitsuse strateegiliste eesmärkide täitmisele.

Punktis 3 sätestatakse, et taotlusele tuleb lisada tegeliku energiatarbimise andmetel põhinev olemasoleva hoone kehtiv energiamärgis, mis on antud ehitusseadustiku § 66 lõike 6 alusel kehtestatud määruuses sätestatu kohaselt. Energiamärgis peab olema vastaval koordineerimise vormil. Kuivõrd toetus antakse keskvalitsuse kasutatavate hoonete energiatõhususe tõstmiseks, siis kehtiv energiamärgis näitab, kas taotluse esitamise ajal keskvalitsuse poolt kasutatav hoone täidab või ei täida energiatõhususe miinimumnõudeid.

Punktis 4 sätestatakse nõuded toetatava projekti elluviimisel saavutatava energiasäästu arvutamisele. Toetuse eesmärgiks on keskvalitsuse kasutatavate hoonete energiatõhususe tõstmine, kuid kuna toetus antakse kavandatavate tööde jaoks, siis ei ole võimalik toetuse andmise otsustamisel lähtuda projekti elluviimisel saavutatavast reaalsest energiasäästust, sest see selgub minimaalselt ühe aasta pärast projekti lõppemist ning ka siis on mõjutatud konkreetse aasta välitingimustest ja hoone kasutamisel ilmnedavatest hälvetest ja avariidest. Selle asemel võetakse aluseks arvestuslik energiasääst, mis leitakse võrreldes enne projekti elluviimist keskvalitsuse üksuse kasutuses oleva hoone tegelike ja tõendatud viimase kolme kalendriaasta keskmiseid tarbimisandmeid, mis on taandatud ühe aasta keskmiseks ning pärast projekti elluviimist keskvalitsuse üksuse kasutuses oleva hoone projekti elluviimise järgse kalendriaasta prognoositavaid keskmiseid tarbimisandmeid, mis sisaldavad mõistlikke hooldus- ja kasutuskulusid, mis on vajalikud hoone ja selle tehnosüsteemide jätkusuutlikuks ja kasutusjuhendikohaseks kasutamiseks. Seega võrreldakse projekti elluviimisele eelneva kolme aasta keskmiseid andmeid projekti elluviimisele järgneva ühe aasta prognoositavate keskmiste andmetega.

Punktis 5 sätestatakse nõue taotlusele kasvuhoonegaaside heitkoguse vähenemise prognoosi kalkulatsiooni lisamise kohta.

Punktis 6 sätestatakse, et taotlusele tuleb lisada projekti elluviimiseks vajalike tegevuste ja tööde, mille finantseerimiseks toetust taotletakse, loetelu, mille juures on ära märgitud vastavate tööde eeldatavad maksumused. Projekti tegevuste loetlemisel on soovitatav jääda üldistustasemele, mis on vajalik tööde olemuse mõistmiseks. Väga suur detailsus muudab hilisema kavandatud ja teostatud tööde loetelu ja maksumuste võrdlemise (vt eelnõu paragrahv 18) ajamahukaks.

Punktis 7 nõutakse, et taotlusele peab olema lisatud ka kinnitus, et enne projekti elluviimist keskvalitsuse üksuse kasutuses olev hoone vastab § 4 lõikes 4 toodud nõuetele. Sätestatud ei ole kinnituse andja, kuna taotleja ei pruugi olla enne projekti elluviimist keskvalitsuse üksuse kasutuses oleva hoone omanik. Kinnitus võib olla koostatud ka keskvalitsuse üksuse poolt, oluline on selle kinnituse olemasolu.

Punktis 8 nõutakse, et keskvalitsuse valitseva mõju all olevast juriidilisest isikust taotleja peab taotlusele lisama kinnituse, et ei kavata enne viie aasta möödumist hoonet anda üürile keskvalitsusse mittekuuluvale üksusele. Kinnitus on vajalik, et toetus antaks ja kasutataks hoonetele, mis panustab keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe tõstmisesse, mitte ei kasutataks majandustegevuses, mis võib osutada riigiabi.

Lõikes 5 täpsustatakse, et energiakasutuse muutumise ja kasvuhoonegaaside heitkoguse vähenemise kalkulatsioonid peavad olema teostatud diplomeeritud energiatõhususe spetsialisti

(vähemalt tase 7, tervikkutse) poolt. Olemasoleva hoone rekonstrueerimise korral võib vajalik olla ka energiaauditi teostamine. Energiasääst on üheks peamiseks toetust saavate projektide valiku ja järjestamise aluseks. Seetõttu on väga oluline vastavate pädevate kalkulatsioonide kasutamine. Arvestades vastavate kalkulatsioonide tellimise võrdlemisi suurt ajalist ja rahalist kulu taotlejale, on lubatud koostada pärast projekti elluviimist keskvalitsuse üksuse kasutuses oleva hoone energiakasutuse kalkulatsioonid lihtsustatult, võttes aluseks saavutatava energiatõhususarvu piirmäärast tuleneva soojus- ja elektrienergia vajaduse hoone tüüpsel kasutusel. Kuna hoone peab pärast projekti elluviimist vastama liginullenergiahoone nõuetele, siis peab ka vastav energiakasutus olema vastava energiatõhususe piirmääraga võrdne või sellest madalam. Seega peab projekti tegelik lõpptulemus olema lihtsustatud arvutuse tulemusega võrdne või sellest parem. Lihtsustatud arvutus võimaldab taotlejal kokku hoida taotluse ettevalmistamisega seotud aega ja kulusid. Lihtsustatud arvutuse puuduseks on, et energiaauditi kalkulatsioonid näitaksid tõenäoliselt suuremat aastast summaarset energiasäästu, mistõttu saaks lihtsustatud arvutusega taotlus hindamisel vähem punkte, kui täiemahulise energiaauditiga taotlus.

Lõikes 6 täpsustatakse, et projekti tegevuste ja kulude loetelust peab selguma nende abikõlblikkus, see tähendab vastavus §-s 6 sätestatuga. Seega peavad abikõlblikud ja mitteabikõlblikud tegevused ning kulud olema eraldi välja toodud. Ei ole seatud piirangut, kas abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud tuleb välja tuua paralleelselt või esitatakse kogukulud ja tuuakse välja nende seas olevad abikõlblikud kulud.

Lõikes 7 sätestatakse, et kui olemasolev või ehitatav hoone on ainult osaliselt keskvalitsuse kasutuses, siis tuleb lõike 4 punktides 4, 5 ja 6 nimetatud andmed esitada nii kogu hoone kohta kui ka taandatuna ainult keskvalitsuse kasutuses oleva pinna suuruse kohta. Nimetatud punktides nõutud kalkulatsioonid tehakse meetodikast tulenevalt kogu hoone kohta. Kalkulatsioonide tulemusi saab kohaldada ainult keskvalitsuse kasutatavale pinnale, arvestades keskvalitsuse kasutuses oleva kasuliku üldpõrandapinna (kõetava pinna) proportsionaalset osakaalu kogu hoone vastavast pinnast. Kui keskvalitsus ei kasuta kogu hoonet, ei või toetatavate kulude osakaal kogu hoonetes tehtavate tööde kuludest ületada osa, mis on proportsionaalne keskvalitsuse poolt kasutatava pinna suurusega. Samuti võetakse taotluste hindamisel ja võrdlemisel aluseks ainult keskvalitsuse kasutuses oleva pinnaga seotud energiakasutus ja -sääst.

Lõikes 8 sätestatakse, et rakendusüksusel on õigus nõuda täiendavaid dokumente taotluse nõuetele vastavuse hindamiseks. Taotluse nõuetele vastavuse hindamine on rakendusüksuse kohustus. Säte tagab rakendusüksusele võimaluse antud kohustuse täitmiseks.

Peatükk 4 käsitleb taotluse esitamist ja menetlemist.

Paragrahv 9 sätestab taotluse esitamise protseduuri.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotlusvooru kuulutab välja rakendusüksus. Rakendusüksus peab vähemalt 60 päeva enne taotluste esitamise tähtpäeva oma veebilehel avaldama informatsiooni taotluste esitamise tingimuste kohta. Rakendusüksus võib informatsiooni täiendavalt levitada ka muude allikate vahendusel.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotleja esitab vormikohase taotluse ning taotlemisega seotud teabe ja dokumendid elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu. Paber kandjal taotlusi vastu ei võeta ega menetleta.

Lõikes 3 sätestatakse, et taotlus esitatakse rakendusüksusele hiljemalt taotluste esitamise tähtpäeval. Rakendusüksusel on soovitatav taotluste hilisem esitamine infotehnoloogiliselt välistada. Rakendusüksus määrab ise taotluste esitamise perioodi. Taotluste esitamise ajaline järjekord ei mõjuta taotlustele nende hindamisel antavaid punkte ega nende punktide alusel koostatavat taotluste pingerida.

Paragrahv 10 sätestab taotluse menetlemise.

Lõikes 1 sätestatakse ajalises järjestuses tegevused, millest taotluse menetlemise protseduur koosneb.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotluste menetlemise tähtaeg on kuni 90 kalendripäeva taotluste esitamise tähtpäevast alates. Menetlemise tähtaeg ei ole seotud taotluse esitamise päevaga. Taotlusi menetletakse pärast registreerimist üldjuhul ühekorraga pärast taotluste esitamise tähtpäeva möödumist. Keelatud ei ole taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine ka enne taotluste esitamise tähtpäeva, kui rakendusüksus omab selleks ressursi, kuna see võib lühendada taotluse täpsustamise või lisaandmete esitamise vajadusel menetlusprotsessi kestust. Taotluste hindamine ning rahuldamine või rahuldamata jätmine on võimalik alles pärast kõigi taotluste esitamist, sest selleks on vajalik kõigi taotluste omavaheline võrdlemine ja reastamine.

Paragrahvis 11 sätestatakse taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontroll.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotleja on nõuetele vastav, kui ta vastab eelnõu § 7 sätestatud nõuetele.

Lõikes 2 sätestatakse, milliste tingimuste üheaegsel täitmisel on taotlus nõuetele vastav. Rakendusüksus peab taotluse menetlemise käigus kontrollima, kas taotlus vastab lõikes loetletud tingimustele või mitte. Taotluse vastavus lõikes loetletud tingimustele on kontrollitav taotluses ja sellele lisatud dokumentides toodud andmete põhjal.

Lõikes 3 sätestatakse asjaolud, millest vähemalt ühe esinemisel loetakse taotlus nõuetele mittevastavaks.

Lõikes 4 sätestatakse rakendusüksuse õigus nõuda nõuetele mittevastava või puudulike andmetega taotluse vastavusse viimist kehtestatud nõuetega, täiendava dokumentatsiooni esitamist või muudatuste tegemist taotluse andmetes, määrates selleks taotlejale kuni kümne tööpäeva pikkuse tähtaja. Eelduseks on, et taotluse nõuetele mittevastavus ei ole olemuslik ning et selle kõrvaldamine on kümne tööpäeva jooksul võimalik. Kuna taotluste hindamiseks peab neid kõiki hindama üheaegselt, siis pikeneb kõikide taotluste menetlemise tähtaeg ajavahemiku võrra, mille rakendusüksus on taotlejale puuduste kõrvaldamiseks määranud.

Lõikes 5 sätestatakse, et kui taotlus või taotleja ei vasta nõuetele või taotleja ei ole talle puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul puuduseid kõrvaldanud, on rakendusüksus kohustatud tunnistama taotluse nõuetele mittevastavaks ja tegema taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Kui taotluse osas on nimetatud põhjusel tehtud taotluse rahuldamata jätmise otsus, ei kaasata seda taotlust taotluste hindamisse.

Paragrahvis 12 sätestatakse taotluste hindamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste järjestamiseks hinnatakse neid eelnõu lisa 1 esitatud hindamiskriteeriumide alusel. Punktide kogusumma saadakse määrase lisa alusel arvatud hindamiskriteeriumide eest saadud punktide ümardamisel täpsusastmega kaks kohta pärast koma ja seejärel kokkuliitmisel. Iga taotlust hinnatakse kahe kriteeriumi järgi. Esimese kriteeriumi (projekti teostamise tulemusel saavutatav aastane summaarne energiasääst) eest on võimalik saada maksimaalselt 75 punkti ja teise kriteeriumi (hoone prioriteetsus keskvalitsuse üksuse kinnisvara juhtimiskavas) eest maksimaalselt 25 punkti. Mõlema kriteeriumi eest saadud punktide kokkuliitmisel on maksimaalselt võimalik saada kokku 100 punkti.

Esimese kriteeriumi puhul arvutatakse punktid esitatud taotlustes kirjeldatud projektide eeldatavate aastaste summaarsete energiasäästude põhjal põhimõttel, et suurima energiasäästuga projekt saab maksimaalse hulga punkte (so 75 punkti), väikseima energiasäästuga projekt saab 0 punkti ja ülejäänud proportsionaalselt oma eeldatavale energiasäästule nende kahe vahe peal. Kui kahe taotluse eeldatavad aastased summaarsed energiasäästud on võrdsed, siis saavad need taotlused esimese kriteeriumi eest võrdse arvu punkte.

Teise kriteeriumi puhul arvutatakse punktid arvestades keskvalitsuse üksuse taotluse esitamise aegse asukoha hoone prioriteetsust vastava valitsemisala kinnisvara juhtimiskavas. Üldjuhul omavad kinnisvara juhtimiskavas prioriteetsust loetud hulk kõige olulisemaid hooned. Hoonetele, mis ei oma kinnisvara juhtimiskavas prioriteetsusnumbrit, antakse teise kriteeriumi eest 0 punkti. Kui hoone rekonstrueerimiseks on rahastamisotsus tehtud enne toetuse taotluse esitamist ja kinnisvara juhtimiskavas toetuse taotluse esitamise hetkel antud hoone seetõttu enam prioriteetsust ei oma, siis võetakse taotluse hindamisel arvesse hoone prioriteetsus rekonstrueerimise rahastamisotsuse tegemise ajal. Kui kinnisvara juhtimiskava koosneb ainult ühest (so taotluses nimetatud) hoonest, siis antakse teise kriteeriumi eest maksimaalsed 25 punkti. Kuna igal valitsemisalal on oma, teistest valitsemisaladest sõltumatu kinnisvara juhtimiskava, siis võetakse teise kriteeriumiga arvesse konkreetse hoone olulisus vastavale valitsemisalale. Erinevate valitsemisalade hooned, mis omavad kinnisvara juhtimiskavades võrdset suhtelist prioriteetsust, saavad teise kriteeriumi eest võrdse arvu punkte.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotluste hindamise tulemusena koostatakse punktide kogusummade põhjal taotluste pingerida.

Paragrahvis 13 sätestatakse taotluse rahuldamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluste rahuldamise otsused tehakse lähtudes hindamise tulemusel saadud punktide kogusumma põhjal koostatud taotluste pingereast. Esimesena tehakse rahuldamise otsus pingereas esimesel kohal oleva taotluse osas, seejärel pingereas teise taotluse osas ning seda protsessi jätkatakse kuni taotlusvooru rahalise mahu ammendamiseni.

Lõikes 2 sätestatakse, et võrdsete punktide kogusummaga taotluste korral eelistatakse taotlust, millega kaasneb keskvalitsuse kasutuses oleva pinna suurem summaarne aastane energiasääst. Eelistus tuleneb otseselt toetuse eesmärgist, milleks on keskvalitsuse kasutuses olevate hoonete energiatõhususe tõstmine. Kui võrdsete punktide kogusummaga taotlustega kaasneb ka keskvalitsuse kasutuses oleva pinna võrdne summaarne aastane energiasääst, siis eelistatakse taotlust, mille puhul väheneb keskvalitsuse kasutuses oleva energiatõhususe miinimumnõuetele

mittevastava pinna suurus rohkem, kuna see aitab enam kaasa energiamajanduse korralduse seaduse § 5 lõikest 1 tuleneva kohustuse täitmisele. Viidatud lõige sätestab, et igal aastal rekonstrueeritakse 3 protsenti keskvalitsuse kasutuses olevate energiatõhususe miinimumnõuetele mitte vastavate hoonete kasulikust üldpõrandapinnast, et täita vähemalt energiatõhususe miinimumnõuded.

Lõikes 3 sätestatakse, et rakendusüksus võib teha taotluse rahuldamise otsuse edasilükkava tingimusega riigieelarve vastuvõtmiseni Riigikogus, kui projekti elluviimiseks on vajalik taotleja poolt kulude tegemine, milleks nähakse rahalised vahendid ette riigieelarves. Kui taotleja on keskvalitsuse üksus, ei pruugi tal eelarves olla planeeritud piisavalt vahendeid projekti omafinantseeringu katmiseks. Omafinantseeringuks vajaliku eelarvesumma taotlemine toimub riigieelarve strateegia ja/või riigieelarve seaduse koostamise käigus. Kui riigieelarves omafinantseeringu jaoks vajalikku summat taotlejale ei eraldata, jääb rakendusüksuse poolt tehtud tingimusliku otsuse tingimus täitmata ning rakendusüksus peab tegema taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Lõikes 4 sätestatakse, et taotluse rahuldamise otsus tuleb taotlejale viivitamata pärast otsuse tegemist elektrooniliselt teatavaks teha.

Lõikes 5 sätestatakse, et kui pärast taotluste rahuldamise otsuste tegemist tekib toetuse jääk, teavitatakse pingereas esimest väljapoole rahastamise mahtu jäänud taotlejat taotluse (eeldatavalt osalise) rahuldamise võimalusest. Kui taotluste kogusumma ületab jagatava toetuse kogusummat, siis on taotluste rahuldamise otsuseid võimalik teha kuni taotluseni, mille puhul on otsustamiseks vaba toetuse jääk väiksem, kui taotluste järjekorras järgmise taotlusega taotletav toetuse summa. Vastava taotluse esitajat tuleb teavitada otsustamiseks vaba summa suurusest. Teoreetiliselt on võimalik ka, et rahuldatud toetuste summa võrdub täpselt toetuse andmiseks saadaoleva summaga ning otsustamiseks vaba toetuse jääki ei teki. Sellisel juhul taotluste järjekorras järgmist taotlejat teavitama ei pea. Toetuse jääk võib tekkida ka kui juba taotluse rahuldamise otsuse saanud taotleja taotluste menetlemise perioodi jooksul oma taotlusest loobub.

Lõikes 6 sätestatakse, et kui lõike 5 alusel rahastamisele kuuluva taotluse summa ületab toetuse jagamisel otsustamiseks vaba raha jääki, on rakendusüksusel õigus pidada taotlejaga läbirääkimisi taotletava summa ja taotluses sisalduvate tegevuste vähendamise või taotleja omafinantseeringu kasutamise üle, arvestades pingerea aluseks olevate hindamiskriteeriumide sisendväärtuste muutumist ja sellest tulenevat pingerea võimalikku muutumist. Rakendusüksus ei saa ühepoolset otsustada, et taotlus rahuldatakse taotluses märgitud ja eelnõuga koosõlas olevast summast väiksemas mahus. Toetuse taotletavast väiksem maht tähendab ilmselt kas mingitest töödest loobumist või taotleja omafinantseeringu suurendamist. Rakendusüksus võib taotlejaga läbi rääkida, kas viimane on nõus vähendama tööde mahtu, suurendama omafinantseeringut või loobub talle pakutavast vähendatud mahus toetusest. Kui taotleja soovib vähendada tööde mahtu, siis peab rakendusüksus võtma arvesse võimalikku saavutatava energiasäästu vähenemist. Kuna saavutatava energiasäästu suurus on hindamisel kõige olulisem kriteerium, siis võib läbirääkimiste objektiks olev taotlus väiksema saavutatava energiasäästu korral teatud juhtudel langeda taotluste pingereas tahapoole. Sellisel juhul ei vastaks taotluse rahuldamine eelnõus sätestatule.

Paragrahvis 14 sätestatakse nõuded taotluse rahuldamise otsuse sisule.

Paragrahvis 15 sätestatakse nõuded taotluse rahuldamata jätmise otsusele.

Lõikes 1 sätestatakse tingimused, milledest vähemalt ühe täitmisel tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Kui rakendusüksuse ja taotleja läbirääkimiste, mis on läbi viidud §-s 13 toodud alustel ja korras, tulemusel jääb algselt väljapoole rahastamise mahtu jäänud taotleja siiski rahastamise mahu sisse, siis § 15 lõike 1 teine punkt ei kohaldu.

Lõikes 2 sätestatakse nõuded taotluse rahuldamata jätmise otsuse sisule.

Lõikes 3 sätestatakse, et taotluse rahuldamata jätmise otsus tuleb taotlejale viivitamata pärast otsuse tegemist elektrooniliselt teatavaks teha.

Peatükis 5 käsitletakse toetuse maksmise tingimusi.

Paragrahvis 16 sätestatakse toetuse maksmine.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse maksmise eelduseks on taotluse rahuldamise otsus vastavalt §-le 14 ja kulude abikõlblikkus vastavalt §-le 5. Kulu on toetuse väljamaksmiseks abikõlblik, kui see on tekkinud, so vastavad abikõlblikud tööd on tegelikult tehtud. Ettemakseid koosseisult abikõlblike, kuid teostamata tööde eest, käesoleva meetme raames ei tehta.

Lõikes 2 sätestatakse, et toetuse saaja esitab toetuse väljamaksmiseks elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu maksetaotluse koos toetatava tegevuse toimumist tõendava dokumendiga. Toetatava tegevuse toimumist tõendavat dokumenti käsitleb § 17. Riigile mittekuuluva hoone rekonstrueerimisel tuleb lisada ka toetatava tegevuse eest tasumist tõendav dokument, milleks on maksekorraldus. Keskkvalitsusele kuuluva hoone rekonstrueerimisel analoogilist maksekorraldust ei nõuta, kuna riigieelarvelise asutuse jaoks on sellise ajutise sildfinantseerimise korraldamine ebamõistlik halduskoormus. Kuivõrd maksetaotluse menetlemiseks vajab meetme rakendusüksus aega, on keskvalitsusüksusest hoone omanikul mõistlik sellega hankelepingus sätestatavates tasumise tingimustes arvestada.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetus makstakse välja vastavalt taotluse rahuldamise otsuses nimetatud toetuse summale, kuid mitte rohkem, kui on tegelikud kulud ehk sisuliselt neist kahest väiksema summa ulatuses. Maksete suurus ei ole seotud toetuse osakaaluga kõigist abikõlblikest kuludest või kõigi tööde kogumaksumusest. Seega on lubatud, et toetuse saaja katab abikõlblikud kulud alguses ainult toetuse arvelt ja hiljem omafinantseeringust. Erandiks on sama paragrahvi lõikes 7 sätestatud lõppmakse, mis tehakse alati alles pärast projekti elluviimist ja lõpparuande kinnitamist.

Lõikes 4 sätestatakse, et kui toetuse maksetaotluse menetlemisel ilmneb maksetaotluses puudus, mida on võimalik määratud tähtaja jooksul kõrvaldada, määrab rakendusüksus puuduse kõrvaldamiseks tähtaja. Rakendusüksus peab maksetaotlust kontrollima.

Lõikes 5 sätestatakse, et toetust võib välja maksta ühe maksega (lõppmakse) või etapiviisiliselt (vahemaksed ja lõppmakse). Toetuse saaja ise valib, kas ta esitab ühe või mitu maksetaotlust, kuid arvestama peab vahemaksetele ja lõppmaksele eelnõus sätestatud tingimustega.

Lõikes 6 sätestatakse vahemaksete tegemise tingimused. Vahemaksetele seatakse eelnõus kahte tüüpi piirangud – ajaline ja mahuline. Ajaline piirang on kuni üks väljamakse kvartalis. Kuna rakendusüksus peab iga maksetaotlust kontrollima, siis kaasneb nendega arvestatav

halduskoormus, mida piiranguga hoitakse mõistlikkuse piires. Nõue, et vahemakse suurus ei või ületada maksetaotluse koostamise ajaks tehtud abikõlblike kulude suurust, tuleneb otseselt sellest, et vastavalt lõikes 1 sätestatule peab kulu olema tekkinud, et olla abikõlblik.

Lõikes 7 sätestatakse, et lõppmakse tehakse pärast projekti elluviimist ja lõpparuande kinnitamist. Lõppmakse tegemine eeldab, et kõik toetatavad tegevused on tehtud ja kõik abikõlblikud kulud makstud. Lõppmaksega korrigeeritakse vajadusel toetuse kogusummat tegelike kuludega vastavaks (kui tegelikud kulud on väiksemad, kui toetuse rahuldamise otsuses määratud toetuse suurus), samuti on lõppmaksest võimalik maha arvata (tasaarveldada) lõpparuande kinnitamise ajaks selgunud asjaolud, millega kaasneb toetuse tagasinõudmise vajadus. Nimetatud põhjusel on ka lõppmakse minimaalseks lubatud suuruseks 10% toetuse kogusummast. Lõppmakse maksetaotluse menetlemine eeldab, et koos maksetaotlusega on taotleja esitanud ka lõpparuande.

Lõikes 8 sätestatakse, et rakendusüksusel on maksetaotluse menetlemiseks kuni 20 tööpäeva. Kui maksetaotluse menetlemisel avastatakse ebatäpsusi, teatatakse sellest viivitamata toetuse saajale ja määratakse puuduste kõrvaldamiseks kuni kümne tööpäevane tähtaeg, sealjuures pikeneb maksetaotluse menetlemise tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks antud aja võrra. Lõppmakse maksetaotluse menetlemisel peab rakendusüksus sama aja jooksul menetlema ka lõpparuande, kuna lõpparuande kinnitamine on lõike 7 kohaselt makse teostamise eelduseks. Lõpparuande menetlemiseks ei lisandu rakendusüksusele maksetaotluse menetlemiseks ettenähtud tähtajale lisaega.

Paragrahv 17 sätestatakse toetatava tegevuse toimumist tõendav dokument ja maksmise eelduseks olev tulemus.

Toetatava tegevuse toimumist tõendav dokument on toetuse taotluses märgitud tööde kohta koostatud ja allkirjastatud tehtud tööde üleandmise ja vastuvõtmise akt, millel on märgitud teostatud tööde loetelu koos maksumustega. Kui töid võetakse tegelikkuses vastu sagedamini, kui esitatakse maksetaotluseid, võib toetatava tegevuse toimumist kinnitada mitme tehtud tööde üleandmise ja vastuvõtmise aktiga. Oluline on, et akti(de)st selgub, millised vastuvõetud tööd on tehtud ja kui suur on nende tööde kulu. Mõistlik on kasutada ehituslepingust tulenevat ehitustööde üleandmise-vastuvõtmise akti. Eraldi üleandmise-vastuvõtmise akti koostamine ainult toetatavate tööde osas ei ole nõutav.

Peatükk 6 käsitleb toetuse saaja kohustusi ja toetusele viitamist.

Paragrahv 18 sätestab toetuse saaja kohustused.

Punktides 1 ja 2 sätestatakse toetuse saajale nõuded riigihangete korraldamiseks. Riigihanked, mille eeldatav maksumus jääb alla lihthanke piirmäära, võib korraldada lihtsustatud viisil, küsides kolm võrreldavat konkureerivat hinnapakkumist. Lihthanke piirmäära ületava riigihanke korral tuleb riigihange korraldada läbi riigihangete registri. Lihthanke piirmäär on kehtestatud riigihangete seadusega.

Punktis 3 sätestatakse toetuse saajale kohustus vältida olukorda, kus tema tehingupartnerit (töövõtja/tarnija vms) võib pidada mingil põhjusel (sugulus ja hõimlus, seotus juriidiliste isikute kaudu vms) seotuks toetuse saaja või tema projektiga seotud ametiisikuga. Sellise

olukorra ilmnemisel peab toetuse saaja teavitama sellest viivitamata rakendusüksust. Kohustus aitab kaasa toetuse läbipaistvale ning sihtotstarbelisele kasutamisele.

Punktis 4 sätestatakse kohustus esitada hankeleping viivitamata pärast selle sõlmimist rakendusüksusele. Kohustus on vajalik, et rakendusüksus saaks kontrollida lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustuste täitmist ning maksetaotluse ja lõpparuande menetlemisel kontrollida maksetaotluste summade vastavust hankelepingutes kokkulepitule.

Punktis 5 sätestatakse kohustus hoida hoonet keskvalitsuse kasutuses vähemalt viis aastat projekti lõppemisest arvates, kui keskvalitsus on hoones üürnik, mitte omanik. Samuti ei või üürilepingu kehtivuse lõpuni keskvalitsuse üürimakseid tõsta johtuvalt projektiga kaasnevatest, kuid toetusega kaetud kuludest. Kuivõrd nimetatud kulud on riigi poolt toetusega hüvitatud, siis nendega seotult üürimakse tõstmisel makstaks need kinni mitmekordselt. Kui üürilepingu kestus ületab toetusega hüvitatud tööde kasuliku eluea, siis edasised kulud ei ole enam toetusega kaetud kulud ning nendest johtuv üürimaksete tõstmine on üürileandja ning üürniku omavahelise kokkuleppe pädevuses.

Punktides 6 ja 7 sätestatakse kohustused võimaldada rakendusüksuse nimetatud isikutel enne projekti teostamist, projekti elluviimise ajal ning viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates tutvuda kõigi toetuse saaja valduses olevate projektiga seotud dokumentidega, sealhulgas raamatupidamis- ja finantsdokumentidega, millel on rakendusüksuse hinnangul tähtsust toetuse nõuetekohase kasutamise hindamisel ning tagada rakendusüksusele õigus toetuse saajaga samadel alustel tutvuda tööde teostaja dokumentidega. Samuti võimaldada rakendusüksusel ja tema nimetatud isikutel tutvuda projekti elluviimisega ning pärast elluviimist projekti tulemiga kohapeal. Kohustused on vajalikud, et rakendusüksusel oleks võimalus vajadusel kontrollida toetuse kasutamise vastavust eesmärgile ning õigusaktidele.

Punktides 8 ja 9 sätestatakse kohustus teavitada rakendusüksust viivitamata asjaoludest, mille tõttu taotluses esitatud andmed ei ole enam täielikud või õiged. Samuti teavitada viivitamata rakendusüksust, kui toetuse saaja on saanud, taotlenud või taotleb käesoleva projekti rakendamisel seotud kulude katmiseks toetust mõnest teisest allikast. Eelnimetatud asjaolud võivad mõjutada toetuse rahuldamise otsuses määratud toetuse suurust või tingida toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise vajaduse.

Punktis 10 sätestatakse kohustus säilitada toetuse kasutamise seotud dokumente vähemalt viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates, riigiabi ja vähese tähtsusega abi saamisel kümne aasta jooksul abi saamisest. Kohustuse täitmine võimaldab teostada toetatud projektidele pistelist järelkontrolli ja auditit.

Punktis 11 sätestatakse kohustus teavitada rakendusüksust projekti elluviimise ajal ja viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates kõigist asjaoludest, mis võivad mõjutada projekti elluviimist või toetuse saaja võimet täita asja säilitamise, sihtotstarbelise kasutamise ning taotluses nimetatud eesmärkide saavutamise kohustust (näiteks riigihangete vaidlustused, kohtumenetlus, tegevuse peatamine, majandusraskused, likvideerimine, ümberkujundamine jms). Nimetatud asjaolud võivad mõjutada nii pistelise järelkontrolli tegemist kui ka toetuse eesmärgipärast kasutamist, sealhulgas keskvalitsuse üksuse võimalust ja kohustust kasutada hoones, millega seotud töid toetati, pinda vähemalt viis aastat vastavalt § 3 lõike 5 punktis 1 sätestatule.

Punktis 12 sätestatakse kohustus tagastada tagastamisele kuuluv toetus tähtaegselt. Kohustus on küll triviaalne, kuid oma olulisuse tõttu eraldi välja toodud.

Paragrahv 19 sätestab toetusele viitamise.

Nõutud on projektiga seotud ehitustööde ajaks projekti piirkonda töödest informeeriva tahvli ülespanek. Sätestatud on ka minimaalne infokoosseis, mis peab tahvlil olema ära toodud. Keelatud ei ole ka muu täiendava info kajastamine ega toetusele viitamine infotahvlil, mille paigaldamine tuleneb teiste õigusaktide nõuetest.

Peatükk 7 käsitleb lõpparuande esitamist.

Paragrahvis 20 sätestatakse toetuse kasutamisega seotud teabe, dokumentide ja aruannete esitamine.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti lõpparuande hiljemalt toetuse otsuses määratud projekti elluviimise perioodi lõppkuupäeval Lõpparuanne peab sisaldama § 20 lõikes 3 loetletud informatsiooni, mis on toetuse saajale osaliselt teada juba enne projekti lõppemist, mis võimaldab tal aruande koostamisega kaasnevat koormust ajaliselt hajutada.

Lõikes 2 sätestatakse, et lõpparuanne esitatakse elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel ehk analoogiliselt taotluse esitamisega.

Lõikes 3 sätestatakse loetelu informatsioonist, mida lõpparuanne minimaalselt sisaldama peab. Keelatud ei ole täiendava informatsiooni lisamine. Lõpparuandes sisalduv projekti eesmärkide täitmise ülevaade peab muuhulgas kirjeldama, kas ja millises mahus vähenes keskvalitsuse kasutuses olev energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastava pinna suurus.

Peatükk 8 käsitleb taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja toetuse tagasinõudmist.

Paragrahvis 21 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluse rahuldamise otsust muudetakse rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase avalduse alusel, mis esitatakse elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise vajadus võib kaasneda näiteks § 18 punktides 8, 9 ja 11 toodud asjaoludega. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsus tehakse juhul, kui muutuvad taotluse rahuldamise otsuses märgitud andmed, mis on loetletud määruse § 14.

Lõikes 2 sätestatakse alus projekti elluviimise perioodi pikendamiseks. Taotluse rahuldamise otsuse saanud projektide elluviimisel võib ilmneda vajadus abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks toetuse saajast mitteolenevatel põhjustel. Eelkõige võivad projektide teostamist oluliselt mõjutada Riigikogu või Vabariigi Valitsuse poolt majandustegevusele seatavatest piirangutest või rahvusvahelisest olukorrast põhjustatud viivitused projekteerimis- ja ehitustöödel ning seadmete ja materjalide tarnetes. Projekti edasilükkumisega võivad kaasneda ka kallinemine ja lisarahastuse leidmise vajadus, mille menetlemine riigieelarve tsüklilisusest tulenevalt võib ulatuda kuni ühe aastani. Seega lisatakse rakendusüksusele võimalus projekti abikõlblikkuse perioodi erandkorras pikendada kuni kaksteist kuud, kui projekti kestust on vaja

pikendada toetuse saajast mitteoleneval põhjusel. Projekti elluviimise perioodi pikendamisel on piiranguks moderniseerimisfondi raha kasutamise periood. Seetõttu ei ole lubatud projekti elluviimise perioodi pikendada hilisemaks, kui 2 kuud enne moderniseerimisfondi raha kasutamise perioodi lõppu. Piirang on vajalik, et raha kasutataks ära moderniseerimisfondi raha kasutamise lubatud perioodi jooksul ning et rakendusüksusele jääks 2 kuud aega projekti lõppmakse ja lõpparuande menetlemiseks.

Lõikes 3 sätestatakse asjaolud, milledest vähemalt ühe esinemisel on rakendusüksusel õigus taotluse rahuldamise otsuse muutmise keelduda.

Lõikes 4 sätestatakse tähtaeg, mille jooksul rakendusüksus peab taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustama. Rakendusüksusel on selleks üldjuhul 30 kalendripäeva vastavasisulise taotluse esitamisest.

Paragrahvis 22 sätestatakse toetuse tagasinõudmine.

Lõikes 1 sätestatakse asjaolud, milledest vähemalt ühe esinemisel võib rakendusüksus teha taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja toetuse tagasinõudmise otsuse, samuti rikkumise raskusest sõltuva tagasinõutava toetuse suurused. Tagasinõutavate summade suurused on sätestatud protsendina väljamakstud toetusest või määratud toetusest, mis jätab rakendusüksusele kaalutusõiguse hinnata igal juhul eraldi rikkumise mõju projekti eesmärkide saavutamisele. Tagasinõutava toetuse suurused sätestatakse kooskõlas eesmärgiga üldjuhul taastada toetuse kasutamisel olukord, mis oleks olnud ilma vastava rikkumiseta.

Kui ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud, see tähendab taotlejal ei olnud tegelikult õigust toetust saada, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 100% väljamakstud toetusest.

Kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata taotluse rahuldamise otsuses toodud tingimuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust, see tähendab, et vähemalt osa toetusest on kasutatud mitteabikõlbliku kulu eest tasumiseks, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 100% väljamakstud toetusest, mis on kasutatud mitteabikõlblike kulude eest tasumiseks.

Kui toetuse saaja ei täida taotluse rahuldamise otsuses või õigusaktides, sealhulgas § 18 sätestatud või ei kasuta toetust ettenähtud tingimustel, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 10% määratud toetusest igakordse rikkumise kohta. Antud sätet rakendatakse juhul, kui rikkumine on küll tuvastatav, kuid ei ole täpselt määratletav, kas või millises ulatuses on väljamakstud toetus kasutatud mitteabikõlbliku kulu eest tasumiseks või ebaotstarbekalt. Toetuse sellise väljamakstud osa ulatuses, mille puhul on mitteabikõlblikkus tuvastatav, tuleb kohaldada punkti 2.

Kui ilmneb, et projekti eesmärkide saavutamine ei ole võimalik või projekti tegevuste tähtaegu ei ole järgitud, kuulub tagasinõudmisele kuni 10% määratud toetusest igakordse rikkumise kohta. Antud juhul eeldatakse, et kuigi projekti eesmärkide saavutamine ei ole võimalik, on juba väljamakstud toetus kasutatud eesmärgi saavutamiseks ning seda toetavateks töödeks või projekti tähtaegade mittejärgimisega ei kaasne lõppeesmärgi mittesaavutamist.

Kui toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 10% määratud toetusest. Antud juhul eeldatakse, et taotleja on taotluse

rahuldamise otsuse muutmise avalduse esitamisele eelnevalt tegutsenud kooskõlas toetuse määramise tingimustega ning parimas usus projekti eesmärgi saavutamiseks.

Kui toetuse saaja esitab avalduse toetusest loobumise kohta, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 100% väljamakstud toetusest. Antud olukord tekib kõige tõenäolisemalt, kui toetuse saaja otsustab toetusest loobuda enne toetuse väljamaksmise algust või kui tal on võimalus juba väljamakstud toetus asendada muu finantseerimisallikaga.

Kui hoone kasutamine keskvalitsuse poolt lõpetatakse hoone omaniku algatusel enne taotluses märgitud lepingu tähtaja möödumist, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 100% väljamakstud toetusest. Antud juhul oleks tegemist toetuse saaja poolse pahasoovaliku käitumisega, mis on otseselt vastuolus toetuse eesmärgi ja tingimustega.

Kui hoone kasutamine keskvalitsuse poolt lõpetatakse keskvalitsuse enda algatusel enne taotluses märgitud lepingu tähtaja möödumist, siis kuulub tagasinõudmisele kuni 50% väljamakstud toetusest. Antud olukord ei ole toetuse saaja poolt otseselt kontrollitav, mistõttu ei ole õiglane 100% väljamakstud toetuse tagasinõudmine. Samas on tema omandis pärast keskvalitsuse hoonest lahkumist hoone, mis on paremas tehnilises seisus, kui enne projekti elluviimist. Seetõttu on õigustatud, et tagasinõudmisele ei kuulu kogu väljamakstud toetus, vaid ainult osa sellest.

Lõikes 2 sätestatakse toetuse tagasimaksmise tähtaeg, milleks on 60 kalendripäeva toetuse tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamisest.

Lõikes 3 sätestatakse, et taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsusega võib kõigil lõikes 1 nimetatud juhtudel otsustada toetuse veel välja maksmata summa jätta välja maksmata. Rakendusüksusel on kaalutusõigus hinnata, kas projekti viiakse pärast taotluse rahuldamise otsuse muutmist või toetuse tagasinõudmist veel edasi ellu või mitte. Kui projekti edasi ellu ei viida, siis ei kuulu ka veel välja maksmata toetuse summa väljamaksmisele.

Lõikes 4 sätestatakse, et projektis toimunud muutuseid, mille tulemusel taotluses toodud aastane summaarne energiasääst ei vähene, ei loeta rikkumiseks. Kuna taotluse esitamise ajal ei pruugi olla riigihanget ehitustööde või isegi projekteerimistööde jaoks veel korraldatud, siis on kõik taotluses toodud andmed eeldatavad. Projekti eesmärgist tulenevalt on eelkõige oluline, et saavutatakse taotluses lubatud aastane summaarne energiasääst. Sellest eesmärgist tulenevalt ei ole oluline, kui selgub, et näiteks teostatavate tööde maksumuste jagunemine on tegelikult erinev algselt (taotluse esitamise ajal) eeldatust või projekteerimise tulemusel täpsustub hoone pindala, kuid aastane summaarne energiasääst võrreldes taotluses märgituga ei vähene. Toetuse väljamaksete tegemisel peab seetõttu jälgima, et väljamakse(te) suurus ei ületaks abikõlblike kulude suurus ega toetuse maksimaalset summat.

Peatükk 9 käsitleb vaidemenetlust.

Paragrahv 23 sätestatakse vaide esitamine ja menetlemine. Rakendusüksuse otsuse või toiminguga peale võib esitada vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Vaide lahendab rakendusüksus.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele. Määrus aitab otseselt rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.06.2010, lk 13-35). Direktiivi artiklis 5 „Avaliku sektori asutuste hoonete eeskuj“ nõutakse, et iga ELi liikmesriik rekonstrueeriks alates 1. jaanuarist 2014 igal aastal keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate köetavate ja jahutatavate hoonete kasulikust üldpõrandapinnast 3% (direktiivis nimetatud kui peamine kohustus). Rekonstrueeritud hooned peavad vastama hoonete energiatõhusust käsitleva direktiivi 2010/31/EL artikli 4 alusel kehtestatud hoonete energiatõhususe miinimumnõudetele.

4. Määruse mõjud

Määrusel puudub sotsiaalne mõju, mõju välissuhtlusele ja riigi julgeolekule. Mõju looduskeskkonnale on positiivne, kuna toetuse abil elluviidavate projektide tulemusel vähenevad kasvuhoonegaaside heitkogused ja hoonete energiakasutus. Regionaalarengule on väike positiivne mõju, kuna meetme rakendamisel toetatakse hoonete energiatõhususe tõstmist riigiüleselt ning väiksemates linnades ja asulates energiasäästumeetmete elluviimine tõstab sealse elu- ja majanduskeskkonna atraktiivsust. Mõju majandusele on positiivne, kuna ühelt poolt pakub energiasäästumeetmete rakendamine tööd vastava valdkonna ettevõtjatele ning samas aitab vähendada kulusid energiakasutusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse elluviimisega seotud kulud kaetakse moderniseerimisfondist kooskõlas riigi eelarvestrateegias (praegu riigi eelarvestrateegia 2022-2025 lisas 5) määratletud meetmetevahelise jaotusega. Meetme „Avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programm ” vahenditest on käesoleva määruse kohase keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamise alameetme elluviimiseks kavandatud aastate 2021 kuni 2022 vahenditest indikatiivse prognoosi kohaselt 25 miljonit eurot. Eelnõu rakendamisega kaasnevad rakendusüksusele kulud, mis kaetakse toetuse määramise kateallikast. Aastatel 2021 kuni 2030 on meetme kogumahu indikatiivne prognoos 170 miljonit eurot. Konkreetne toetuseks suunatav eelarve täpsustatakse igakordselt vahetult taotlusvooru väljakuulutamise eel.

Toetuse taotlejal tekivad lisakulud seoses taotluse juurde lisatavate energiaaudiitori poolt teostatavate kalkulatsioonide koostamisega. Nimetatud kulud on vähese suurusega. Kui taotlejaks on keskvalitsuse üksus, siis riigieelarves selleks lisaraha ette ei nähta ja kulud tuleb katta jooksvatest majandamiskulude eelarvest. Eraõiguslik juriidiline isik peab kulu katma omafinantseeringuna.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks kõigile ministriumitele. Eelnõu saadeti arvamuse andmiseks Riigi Kinnisvara AS-le ja Riigi Tugiteenuste Keskusele. Märkustega arvestamise ja mitte arvestamise tabel on lisatud käesolevale seletuskirjale.